

Angst voor Terugkeer van Kanker in Patiënten met Prostaatkanker (en Partners)

Marieke van de Wal¹, Inge van Oort², Joost Schouten², Belinda Thewes¹, Marieke Gielissen & Judith Prins¹

Radboud Universitair Medisch Centrum, afdeling Medische Psychologie¹, afdeling Urologie².

INTRODUCTIE

Angst voor terugkeer van de ziekte (AVR) is een normale angst na behandeling van kanker. Bij een deel van de patiënten is deze angst in verhoogde en invaliderende mate aanwezig.

Vraagstellingen:

1. Hoeveel procent van de patiënten met prostaatkanker rapporteert hoge AVR?
2. Wat is de relatie tussen demografische kenmerken, medische variabelen en AVR?
3. Welke psychosociale factoren hangen samen met hoge AVR?
4. Hoeveel procent van de partners van deze patiëntengroep rapporteert hoge AVR?

METHODE

Vragenlijsten zijn ingevuld door patiënten met gelokaliseerde prostaatkanker die tussen 1992-2012 curatief behandeld zijn. Aan de partners van deze patiënten werd gevraagd om de Cancer Worry Scale in te vullen.

Meetinstrumenten:

Cancer Worry Scale (CWS) – Angst voor terugkeer van kanker. CWS score ≥ 13 indiceert hoge angst bij patiënten, CWS score ≥ 14 indiceert hoge angst bij partners.

EORTC QLQ-C30 en QLQ-PR25 – Kwaliteit van leven.

Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS) – Distress.

Schokverwerkingslijst – Kankerspecifieke distress.

RESULTATEN

318 patiënten hebben de vragenlijst ingevuld (tabel 1).

- Hoge AVR werd gerapporteerd door 36% van de patiënten.

Hoge AVR hangt significant samen met:

- Jongere leeftijd & adjuvante behandeling met radiotherapie.

Tabel 1. Demografische/medische variabelen en de samenhang met AVR.

	Patient N (%)	Gem. CWS Score (range 8-32)	Samenhang met AVR significant?
Huidige leeftijd (jaren)	70.0 (range 54-89)	-	p = 0.025
Partner (ja)	255 (91%)	-	Niet significant
Opleidingsniveau			Niet significant
Laag	69 (27%)	12.1 (3.4)	
Gemiddeld	75 (28%)	11.8 (4.0)	
Hoog	121 (45%)	12.2 (3.8)	
Jaren sinds diagnose	7.9 (range 0.9 – 20)	-	Niet significant
Jaren sinds operatie	7.1 (range 0.7 – 20)	-	Niet significant
Behandeling			p = 0.043
Alleen operatie	206 (73%)	11.8 (3.7)	
Operatie + RTx	75 (27%)	12.8 (3.7)	
PSA waarde			Niet significant
0 to \leq 0.1	247 (90%)	11.8 (3.7)	
> 0.1 - \leq 0.2	11 (4%)	13.5 (3.4)	
> 0.2	17 (6%)	12.2 (3.4)	
Dagen sinds PSA test	118 (range 4 -3249)		Niet significant

RTx = radiotherapie; PSA = Prostaat Specifiek Antigeen; CWS = Cancer Worry Scale

Tabel 2. hoge vs. lage AVR.

	AVR Laag (CWS \leq 12)	AVR Hoog (CWS \geq 13)	P-waarde
EORTC QLQ-C30			
Globale kwaliteit van leven	83.5 (15.1)	75.6 (17.4)	<0.001**
Fysiek functioneren	89.3 (14.9)	88.1 (15.0)	0.528
Rol functioneren	89.2 (19.3)	84.0 (24.0)	0.050*
Emotioneel functioneren	92.7 (12.3)	85.5 (16.2)	<0.001**
Cognitief functioneren	88.7 (17.0)	84.7 (19.1)	0.069
Sociaal functioneren	92.8 (15.4)	86.8 (21.9)	<0.001**
EORTC QLQ-PR25			
Seksuele activiteit	55.5 (17.4)	59.3 (17.6)	0.248
Seksueel functioneren	49.6 (24.7)	53.5 (24.7)	0.407
Urinerweg symptomen	12.6 (11.1)	19.4 (15.2)	0.007**
Darmklachten	1.9 (4.7)	7.5 (10.5)	<0.001**
Klachten tgv. behandeling	7.3 (6.3)	11.5 (8.8)	0.003**
HADS			
Distress	3.9 (4.2)	8.6 (6.2)	<0.001**
Schokverwerkingslijst			
Totaal	2.0 (5.3)	11.5 (13.9)	<0.001**
Intrusieve gedachten	0.9 (3.0)	5.2 (6.3)	<0.001**
Vermijding	1.1 (3.1)	6.1 (8.3)	<0.001**

** p < 0.001

Verschillen in functioneren tussen patiënten met hoge en lage AVR zijn weergegeven in tabel 2 (groene tekst indiceert een significant verschil tussen patiënten met hoge/lage AVR).

PARTNERS

De CWS is ingevuld door 168 partners (gem. leeftijd 64 jaar). De gemiddelde CWS score was 12.6 (SD3.5), vergelijkbaar met de CWS score van patiënten (12.0 (SD3.7); p = 0.312).

Er is een significante samenhang tussen patiënt gerapporteerde AVR en partner gerapporteerde AVR (r = 0.44; p < 0.001).

34% van de partners rapporteerde hoge AVR (CWS ≥ 14). Dit percentage is vergelijkbaar met dat van patiënten (36%).

CONCLUSIES

- Angst voor terugkeer van kanker is een probleem bij patiënten met prostaatkanker (36%) en partners (34%).
- Kwetsbare groepen: jonge mannen en patiënten behandeld met radiotherapie.
- Patiënten met hoge AVR scoren slechter op diverse domeinen van kwaliteit van leven en psychosociaal functioneren.
- Aanbeveling: meer onderzoek naar AVR in partners.

1) Van de Wal MA, Van Oort I, Schouten J, Thewes B, Gielissen M & Prins J. Fear of Cancer Recurrence in Prostate Cancer Survivors. *Acta Oncologica*, 2016.

2) Van de Wal MA, Langenberg S, Gielissen M, Thewes B, Van Oort I & Prins J. Fear of Cancer Recurrence and Psychosocial Functioning in Partners of Prostate Cancer Survivors: A Cross-Sectional Study.. *Unpublished Manuscript*.

